

**Vybrané ukazatele odpadového
hospodářství
v oblasti zpětného odběru pneumatik za rok
2023**

Vyhodnocení ročních zpráv za rok 2023

Problematika odpadních pneumatik je řešena od 1. ledna 2021 zákonem č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností (dále jen „zákon o VUŽ“), který se mimo jiné zabývá problematikou zpětného odběru pneumatik, a to v § 91 – § 100. Od platnosti zákona o VUŽ je pevně stanoveno, že každý výrobce či dovozce plnicí buď individuálně nebo kolektivně musí mít jedno místo zpětného odběru v každé obci s rozšířenou působností a městském obvodě statutárních měst.

Zpětný odběr pneumatik není (s výjimkou obecného čl. 8a směrnice 2008/98/ES o odpadech, ve znění pozdějších směrnic) podrobněji regulován legislativou EU, jako je tomu např. u baterií či vozidel s ukončenou životností (autovraků). Z hlediska nařízení Evropského parlamentu a rady č. 1013/2006, o přepravě odpadů, jsou pneumatiky na zeleném seznamu. Více informací naleznete na webových stránkách <https://mzp.gov.cz/cz/agenda/odpadove-hospodarstvi-a-cirkularni-ekonomika/odpady/preshranicni-preprava-odpadu/preprava>.

První a zatím jediná společnost ELT Management Company Czech Republic s.r.o. (dále jen „ELTMA“) získala oprávnění k provozování kolektivního systému pro plnění zákonných povinností v oblasti pneumatik dne 15. dubna 2016. Od tohoto data mohou výrobci plnit své povinnosti stanovené pro zpětný odběr prostřednictvím kolektivního systému. Za ohlašovací rok 2023 tuto možnost využilo 246 výrobců.

Byl sledován průběh zpětného odběru pneumatik na základě dostupných dat od roku 2009 do ohlašovacího roku 2023. Z vyhodnocených dat lze konstatovat, že množství zpětného odběru pneumatik se od roku 2014 každoročně zvyšuje. V ohlášeném roce 2023 byla úroveň zpětného odběru 83,7 % a oproti roku 2022 se zvýšila o 0,1 %. Lze konstatovat, že Česká republika jako celek plní míru zpětného odběru stanovenou zákonem a vyskytuje se jen málo společností, které této míry nedosáhnou, některé bohužel opakovaně. Novelou zákona o odpadech v roce 2018 byla zvýšena povinná míra zpětného odběru pneumatik z 35 % na 65 % a zákon o VUŽ zvýšil míru zpětného odběru pneumatik pro rok 2021 na 70 %. Od roku 2022 je povinná míra zpětného odběru pneumatik stanovena na 80 %.

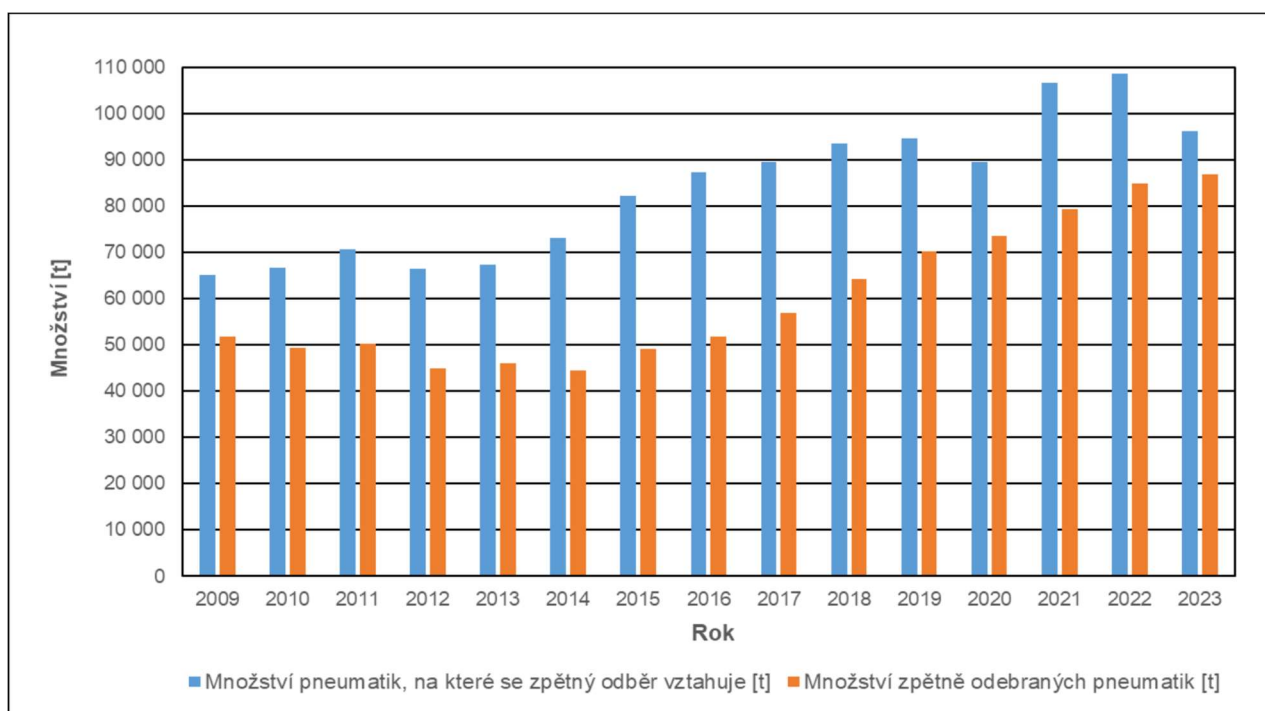
Hlavním zdrojem dat jsou roční zprávy povinných osob, resp. výrobců dle zákona o VUŽ, které jsou zasílány na Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“) vždy do 31. března následujícího kalendářního roku v souladu s § 28 odst. 1 zákona o VUŽ a zpráva kolektivního systému podávaná do 30. června následujícího kalendářního roku v souladu s § 46 odst. 5 zákona o VUŽ. Osobám, které uvádějí pneumatiky na trh, je uložena povinnost zpracovávat roční zprávu o plnění povinnosti zpětného odběru již od roku 2002.

Množství pneumatik, na které se povinnost zpětného odběru vztahuje, po razantním poklesu v roce 2009 (patrně vlivem hospodářské recese) v roce 2010 a 2011 mírně rostlo. Po dalším poklesu v roce 2012 dochází opět k nárůstu množství pneumatik, na které se vztahuje zpětný odběr, a to především z důvodu nárůstu počtu povinných osob, které zasílají roční zprávu. (viz Graf č. 1). Nárůst počtu povinných osob byl pravděpodobně způsoben lepší vymahatelností povinností vztahujících se na povinné osoby v návaznosti na novou legislativu, platnou od 1.

ledna 2014. Od ohlašovacího roku 2015 se značně zvýšilo množství pneumatik uvedených na trh a tento nárůst pokračoval do ohlašovacího roku 2019. V ohlašovací roce 2020 však došlo k poklesu množství pneumatik uvedených na trh, a to o 5,54 %. Předpokládáme, že k tomuto poklesu došlo v důsledku ekonomických dopadů na základě vládních opatření týkajících se pandemie COVID-19. Byl vyhlášen lockdown, tj. stav kdy byly pro spotřebitele zavřeny obchody, provozovny a další zařízení. Vzhledem k tomu nedocházelo k obvyklým nákupům. V roce 2021 došlo k výraznému nárůstu množství pneumatik uvedených na trh, což bylo nejpravděpodobněji způsobeno rozvolněním omezení trhu (v souvislosti s pandemií Covid-19), kdy se opět otevřely obchody, provozovny a další zařízení. V důsledku uvedeného výrobci opět zahájili výrobu pneumatik a jejich uvedení na trh. Zlepšila se i ekonomická situace výrobců a prodejců tím, že lidé začali pneumatiky znovu kupovat. V posledním hodnoceném roce 2023 pokračovalo zvyšování množství zpětně odebraných pneumatik; množství pneumatik, na které se zpětný odběr vztahoval, pokleslo.

V roce 2023 byly zaslány roční zprávy od 111 individuálně plnicích osob a dále 1 roční zpráva od provozovatele kolektivního systému ELTMA – tato zpráva za rok 2023 zahrnovala zprávy za 246 povinných osob, které plnily povinnosti prostřednictvím tohoto kolektivního systému. Došlo opět k nárůstu osob preferujících kolektivní plnění oproti předcházejícím rokům.

Graf č. 1: Vývoj množství pneumatik uvedených na trh a zpětně odebraných v tunách ve sledovaném období 2009-2023 (stav ke dni 2. 12. 2024)

Zdroj: CENIA

V roce 2023 bylo zpětně odebráno 86 884,456 tun pneumatik z celkového množství 96 274,717 tun, které bylo uvedeno na trh, což představuje 83,7 % úroveň zpětného odběru. Meziročně byl zaznamenán nárůst oproti předchozímu roku o 1,1 % (viz Tabulka č. 1).

Tabulka č. 1 – Souhrnné výsledky zpětného odběru pneumatik v období 2009–2023 v České republice

Rok	Množství pneumatik, na které se zpětný odběr vztahuje [t]	Množství zpětně odebraných pneumatik [t]	Počet zpráv	Počet výrobců	Úspěšnost ZOV [%]
2009	65 066,857	51 880,125	59	65	79,7
2010	66 770,690	49 389,280	52	58	74,0
2011	70 672,020	50 341,910	56	59	71,2
2012	66 439,580	44 855,110	62	62	67,5
2013	67 256,966	46 120,247	87 *	87 *	68,6
2014	73 084,426	44 606,113	120	145 **	61,0
2015	82 149,629	49 261,842	140	165 **	60,0
2016	87 366,003	51 907,377	156	183 ***	59,4
2017	89 578,568	56 941,244	141	191 ***	63,6
2018	93 447,615	64 338,712	135	194 ***	68,9
2019	94 694,492	70 202,076	146	213 ***	74,1
2020	89 445,537	73 590,424	144	231 ***	82,3
2021 ****	106 630,820	79 399,771	122	304 ***	81,9
2022	108 681,217	84 974,945	108	321 ***	83,6
2023	96 274,717	86 884,456	111	356 ***	83,7

Zdroj: MŽP a CENIA

Poznámky:

* Započítána společnost GUMMYLAND s.r.o. – není povinnou osobou.

** Včetně sdružených osob.

*** Včetně osob, za které podával zprávu kolektivní systém ELTMA.

**** Od roku 2021 je hodnocení Úrovně ZOV [%] v souladu s ustanovením § 93 písm. c) zákona o VUŽ (úroveň zpětného odběru odpadních pneumatik je podíl vyjádřený v procentech vypočítaný tak, že se celková hmotnost odpadních pneumatik získaných výrobcem pneumatik zpětným odběrem v daném kalendářním roce, vynásobí počtem let, během nichž v rámci tříletého období ukončeného daným rokem uváděl pneumatiky na trh, a podělí celkovou hmotností pneumatik, které výrobce uvedl na trh v daném kalendářním roce a v předchozích dvou kalendářních letech a které nebyly vyvezeny nebo dodány do jiného členského státu).

Z ročních zpráv o zpětném odběru pneumatik vyplývá, že v roce 2023 bylo energeticky využito 25 % odpadních pneumatik, materiálově bylo využito 72,08 % pneumatik a opětovně použito (protektorováno) bylo 0,26 % pneumatik (viz Tabulka č. 2). Údaje o podílu materiálového a energetického využití odpadních pneumatik mohou být ovlivněny nepřesnou evidencí finálního zpracování pneumatik. Povinné osoby mnohdy neuvádí jako partnera konečného zpracovatele pneumatik, ale pouze přepravce či zprostředkovatele. Tím dochází ke zkreslení informací o skutečném nakládání s pneumatikami.

Od roku 2009 je v Tabulce č. 2 nakládání s pneumatikami vztaženo k základu celkové množství výrobků, se kterými bylo skutečně nakládáno v daném roce. V tomto množství nejsou započítány tzv. skladové zásoby za předchozí rok (C00), s nimiž bylo nakládáno v daném ohlašovaném roce,

a proto je tento základ nerelevantní. Celkový součet všech způsobů nakládání v příslušném roce tedy nemusí být 100%.

Tabulka č. 2 – Nakládání s pneumatikami v období 2009–2023 v České republice, vztaženo k celkovému množství zpětně odebraných výrobků (ke dni 2. 12. 2024)

Rok	Celkové množství ZOV [t]	Opětovné použití [%]	Materiálové využití [%]	Energetické využití [%]	Odstranění spalováním D10 [%]	Jiný způsob [%] *	Zůstalo skladem
2009	51 880,125	3,45	14,52	71,92	0,02	8,08	2,21
2010	49 389,280	4,61	12,10	75,37	0,02	7,89	0,10
2011	50 341,910	0,00	28,17	54,72	0,01	11,36	2,74
2012	44 855,110	0,00	32,76	59,17	0,15	0,49	0,74
2013	46 120,247	0,00	20,34	61,58	0,11	0,06	0,39
2014	44 606,110	4,06	27,88	58,15	0,06	7,65	0,94
2015	49 261,842	2,58	32,88	51,34	0,07	7,11	6,47
2016	51 907,377	1,99	40,93	55,52	0,09	0,01	2,76
2017	56 941,244	1,32	51,17	46,84	0,01	1,68	1,48
2018	64 338,712	1,10	65,35	32,32	0,00	0,46	2,06
2019	70 202,076	1,42	49,65	46,79	0,00	0,03	3,99
2020	73 590,424	1,77	62,01	35,87	0,00	0,00	3,99
2021	79 399,771	0,64	64,38	34,43	0,00	0,53	3,70
2022	84 974,945	0,21	67,41	29,50	0,00	1,57	4,75
2023	86 884,456	0,26	72,08	25,00	0,00	1,01	6,31

Zdroj: MŽP a CENIA

Poznámky: Jiný způsob nakládání – v roce 2009 a 2010 vykazováno jako úprava odpadu na palivo ke konečnému energetickému využití (R1). V roce 2011 „Jiný způsob“ zahrnoval kódy nakládání N3 a N12. Od roku 2012 zahrnuje tento způsob nakládání kódy D2, D8, D9 a N14.

Registr míst zpětného odběru vede MŽP v rámci systému VISOH2, <https://visoh2.mzp.cz/RegistrMistZO/RegistrMistZOPublic>, společně s mapou míst zpětného odběru: <https://visoh2.mzp.cz/RegistrMistZO/RegistrMistZOPublic/MapaMistZpetOdberu>. Vlastní mapu míst zpětného odběru vede rovněž provozovatel kolektivního systému ELTMA zde: <https://www.eltma.cz/sberna-mista>.

Informace ke zpětnému odběru pneumatik povinnými osobami

Množství výrobků, na které se zpětný odběr vztahoval v roce 2023, poklesl o 12 406,5 t oproti roku 2022, na celkové množství 96 274,717 t. Celkem 13 subjektů nesplnilo zákonem o VUŽ stanovenou úroveň zpětného odběru výrobků (tj. zákonem stanovených 80 %). 4 výrobci pneumatik, kteří nesplnili povinnost, nemohli splnit zákonný limit, protože na trh uvedli nulové množství pneumatik a neprovedli žádný zpětný odběr. Tito 4 výrobci zaslali tzv. „nulové hlášení“.

Souhrnně Česká republika splnila v roce 2023 zákonný limit a dosáhla 83,7 % míry zpětného odběru pneumatik. Úroveň zpětného odběru oproti roku 2022 vzrostla o 0,1 % ¹.

Kontrolní činnost (2023)

Kontrolním orgánem plnění zákonných povinností zpětného odběru je Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP). V roce 2023 proběhlo 64 kontrol ze strany ČIŽP v oblasti zpětného odběru pneumatik. Šlo o prošetřování přeshraničních dopravců pneumatik, posledních prodejců, provozovatelů míst zpětného odběru i o prošetřování podezření na nelegální nakládání s pneumatikami.

Prošetřeno bylo také 7 podnětů ze strany veřejnosti. 3 z těchto podnětů upozorňovalo na problémy při odevzdávání pneumatik na místech zpětného odběru pneumatik (většinou šlo o odmítnutí převzetí, případně podmínění zpětného odběru poplatkem nebo nákupem nových pneumatik).

Uloženy byly pokuty šesti povinným osobám. Například byla uložena pokuta za to, že výrobce neohlásil provoz zařízení, a také za to, že neprokázal, že předal odpady, které produkuje, v odpovídajícím množství a stanoveným způsobem. Dále například ČIŽP uložila pokutu individuálně plnícímu výrobcu pneumatik za nesplnění minimální úrovně zpětného odběru.

¹ Od roku 2021 je hodnocení „Úrovně ZOV [%]“ v souladu s ustanovením § 93 písm. c) zákona o VUŽ. Proto nelze přímo srovnávat tuto hodnotu s lety před 2021. Dané srovnání lze provést až v příštích letech, kdy, již bude úroveň počítána taktéž novým, výše specifikovaným způsobem.